

ΔΥΟ ΛΗΣΜΟΝΗΘΕΝΤΕΣ

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.)

Τὰ προνόμια, ὑπὲρ ὧν ἐδούλευσεν ἡ Ἀθηναία ὀδάλισκη ἐν τῷ γυναικωνίτῃ τοῦ σουλτάνου, διετηρήθησαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς τουρκοκρατίας. Ὑπὲρ αὐτῶν δ' ἔπεσε θῦμα καὶ ὁ Μιχαήλ Λίμποντας μετὰ πάροδον ὀλίγων δεκαετηρίδων.

Ὁ Μιχαήλ Λίμποντας ἀνῆκεν εἰς ἐντιμον καὶ εὐπορον οἶκον τῶν Ἀθηνῶν. Παιδευθεὶς δὲ τὸ πρῶτον ἐν Ἀθήναις τὰ κατ' ἐκείνου τοῦ χρόνου διδασκόμενα γράμματα, ἐστάλη ἔπειτα ὑπὸ τοῦ πατρὸς εἰκοσαέτης τὴν ἡλικίαν εἰς τοὺς Παρισίους τῶν τότε χρόνων, τὴν Βενετίαν, ὅπως συμπληρώσῃ τὰς ἐγκυκλοπαιδικὰς αὐτοῦ γνώσεις καὶ ἐπιδοθῆ εἰς τὸ ἐμπόριον, ὡς καὶ πολλοὶ ἄλλοι ὁμογενεῖς, οἵτινες ἀπετέλουν ἐκλεκτὴν καὶ πολυἀριθμον ἀποικίαν ἐν τῇ θαλασσοκράτορι πόλει. Ταχέως δὲ κατώρθωσε νὰ διακριθῆ καὶ ἀγαπηθῆ παρὰ τῶν μελῶν τῆς ἐν Βενετίᾳ ἑλληνικῆς ἀδελφότητος, οὕτως ὥστε καὶ εἰς ἐπιστάτην αὐτῆς βλέπομεν αὐτὸν προχειρισθέντα διὰ τὸ ἔτος 1661. Ἐν τῷ ἀξιώματι δὲ τούτῳ ἠδυνήθη νάναπτύξῃ τὴν περικοσμοῦσαν αὐτὸν ἐλεημοσύνην καὶ φιλανθρωπίαν καὶ πολλὰ κατώρθωσε νὰ πράξῃ ἀγαθὰ εἰς τοὺς παρεπιδημοῦντας ἢ χάριν ἐμπορίας μεταβαίνοντας εἰς Βενετίαν ἀπόρους ὁμογενεῖς. Ἐπιστρέψας δ' εἰς Ἀθήνας τῷ 1663, διέτριψεν ἔκτοτε αὐτόθι, νυμφευθεὶς τὴν θυγατέρα ἐνὸς τῶν ἀρχόντων τῆς πόλεως, τοῦ Ἰωάννου Μπενιζέλου.

Ὁ Λίμποντας, ζήσας ἐν τῇ ξένῃ καὶ ἰκανῶς μορφωθείς, ἀνήκων δ' εἰς ἓνα τῶν ἐγκρίτων οἰκῶν τῆς πόλεως καὶ συνδεθεὶς διὰ κηδεστίας μετὰ μίαν τῶν πρώτων οἰκογενειῶν τῶν Ἀθηνῶν, βαρυθύμως ἐβλεπε τὴν πόλιν δουλεύουσαν εἰς τοὺς Ἀγαρηνοὺς. Ἡ ψυχὴ του ἤλγει, ὅτε ἐβλεπε καὶ αὐτὰ τὰ προνόμια, ἅτινα εἶχον χορηγηθῆ εἰς τὴν πόλιν ὑπὸ τοῦ Ἀχμέτ, προσαρτήσαντος τὰς Ἀθήνας εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ κισλάρ-ἀγᾶ, κατακατούμενα ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐπιτρόπων τοῦ ἀρχιεπουχοῦ. Ὅτε λοιπὸν οἱ Ἀθηναῖοι, βαρυνθέντες τὰς καταχρήσεις τῶν Τούρκων ἀρχόντων, ἀπεφάσισαν νὰ στείλωσιν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν πρεσβείαν, πρῶτος ἐξελέχθη ὑπὸ τῶν προεστώτων ὡς ἀπεσταλμένος ὁ Μιχαήλ.

Ἡ πρεσβεία τῶν Ἀθηναίων ἐξήγειρε τὸ διάφορον καὶ τὴν περιέργειαν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Τούρκων. Ἐν συγχρόνῳ στιχουργήματι παριστάνεται ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων ἀφηγουμένη ὡς ἐξῆς τὴν εὐμένειαν, μεθ' ἧς ἐγίνοντο πάντοτε ἀποδεκτοὶ ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπουχοῦ οἱ Ἀθηναῖοι:

Διατὶ εἶν' κριτῆς ποῦ κυβερνᾷ μετ' τὴν δικαιοσύνην,
καὶ τοὺς βασιλᾶδας ἀγαπᾷ, μὰ πλεῖστ' τοὺς Ἀθηναίους,

τὰ τιμημένα τέκνα μου, καὶ γέροντες καὶ νέους·
ὅσαις φοραῖς ἐφαίνονταν ἔμπροστά του οἱ Ἀθηναῖοι,
π' ὅλα τὰ γένη καὶ φυλαῖς εἰδέκτασιν ὠραῖοι·
εἴκοσι ποῦ νὰ ἐστέκασιν ἐφαίνονταν σαράντα,
μὲ παλαιὰ φορέματα, καθὼς τὰ ἐφέρναν πάντα,
καὶ μὲ τὰ σκιάδια τὰ φηλὰ ποῦ εἶχαν ἐς τὸ κεφάλι,
στολιζόντας τοὺς τὸ κορμὶ μὲ δόξαν τοὺς μεγάλῃ·
καὶ μέρος διὰ τὴν εὐμορφίαν, μέρος διὰ τὴν σοφίαν
καὶ διὰ τὴν εὐπρέπειαν καὶ διὰ τὴν εὐγενεῖαν,
ἂν ἦσαν ἔμπροσ εἰς τὸν κριτὴν χιλιάδες νὰ κριθοῦσι,
τοὺς Ἀθηναίους ἔκραζε νὰ σώσουν νὰ του εἰποῦσι
ἂν εἶχαι παράπονα, νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ
καὶ κείνων ποῦ τοὺς τυραννοῦν θάνατον νὰ τοὺς δώσῃ.

Ὁ Λίμποντας παρουσιάσθη λοιπὸν εὐθαρσῆς πρὸ τοῦ κισλάρ-ἀγᾶ καὶ μετὰ παρρησίας διηγήθη αὐτῷ τὰς πιέσεις ἃς ὑφίσταντο οἱ Ἀθηναῖοι, τὰ νέα βάρη, τὰς παραβιάσεις τῶν σουλτανικῶν προνομίων τῆς πόλεως. Τυχῶν δὲ τοῦ ποθουμένου, ἐπέστρεψεν εἰς τὰς Ἀθήνας, φέρων ἐπεικειῖς διαταγὰς τοῦ ἀρχιεπουχοῦ, ἐξασφαλίζουσας τὴν ἐλάφρυνσιν ἀπὸ τῶν δεινῶν. Ἄλλ' ἡ εὐθαρσῆς ἐκτέλεισις τῆς ἐντολῆς αὐτοῦ κατέστησε τὸν Λίμποναν μισητὸν εἰς τοὺς Τούρκους τῶν Ἀθηνῶν, οἵτινες ἐστεροῦντο, ἔνεκα τῆς αὐστηρᾶς ἐπεμβάσεως τοῦ ἀρχιεπουχοῦ, τῶν ἐκ τῆς πλεονεξίας κερδῶν. Ἐμελέτων λοιπὸν νὰ θανατώσωσιν αὐτὸν καὶ ἐστασίαζον, νομίζοντες, ὅτι θὰ κάμψωσι τὴν γνώμην τοῦ εὐγενοῦς τῶν Ἀθηναίων προστάτου. Ἄλλ' ὁ Λίμποντας οὐ μόνον ἔμενεν ἀκαμπτος, ἀλλὰ καὶ, πάλιν μεταβάς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, παρέστη ἐκ νέου πρὸ τοῦ εὐνοῦχοῦ, καὶ εἶπεν εἰς αὐτὸν κατὰ τὸν στιχουργόν:

..... αὐθέντῃ μου, κεφάλι δοξασμένο,
βασιλικὸ καὶ φρόνιμο καὶ πολυχρονημένο,
τινὰς δὲν ὑποτάσσεται εἰς τὰ προστάγματά σου
μηδ' ἐπροσκύνησε ποτὲ χοντζέτια τὰ δικά σου.
Μὰ ἂν εἶν' καὶ ἐς ταῖς ἀπόφασες πρέπει τῶν αὐθεν-
[τάδων

ὑπακοή, καὶ φύλαξις ἐς τὸ δίκην τῶν βασιλῶν,
δόσε μου βοῦλλα καὶ ἀνθρωπὸν βασιλικὸν νὰ κάμῃς
κωθένας του νὰ ὑποταχθῆ, καὶ, ἂν δὲν γενῆ, νὰ δράμῃς
μὲ τὸ σπαθὶ τὸ φλογερὸ νὰ κόψῃς τὰ κεφάλια
καὶ νὰ τοὺς κάμῃς τέσσερα κομμάτια ἴσ' ἂν βο. βάλια.

Ὁ ἀρχιεπουχὸς πεισθεὶς ἀπεφάσισε νὰ στείλῃ εἰς τὰς Ἀθήνας τζαούσῃν μετ' αὐστηρῶν διαταγῶν, ὅπως δραστηρίως ἐργασθῆ ὑπὲρ τῶν ἀξιώσεων τοῦ Λίμπονα καὶ τῶν προνομίων τῶν Ἀθηναίων. Ἐκαστος δύνανται νὰ φαντασθῆ τὴν μανίαν τῶν ἐχθρῶν, οὗς ἀγέρωχος προσέβλεπε μετὰ τὴν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐπιστροφὴν ὁ Λίμποντας, συμπεριπατῶν μετὰ τοῦ τζαούση εἰς δῆλωσιν τοῦ θριάμβου τοῦ δικαίου κατὰ τῆς ἀδικίας. Ἄλλ' ἡ ὀργὴ τῶν ἐπαξίως τιμωρουμένων καὶ περιστελλομένων εἶχε κορυφωθῆ εἰς τὸ ἐπακρον, καὶ ἐκαιροφυλάκτουσαν ἤδη, ὅπως ἐκδικηθῶσι κατ' αὐτοῦ.

Τῇ 23 Δεκεμβρίου 1678 ὁ Λίμποντας ἐξήχετο ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ καθῆ μετὰ τοῦ τζαού-

ση, ὅτε οἱ ἔλλοχῶντες Ἀγαρηνοὶ ἐπιπίπτουσι κατ' αὐτοῦ μανιῶδεις. Διὰ μαχαίρων, διὰ ξιφῶν, διὰ λίθων πατάσσεται καὶ κόπτεται ὁ προστάτης τῶν Ἀθηναίων, καὶ καταμελίζεται ἀνηλεῶς· οἱ μυελοὶ του χύνονται, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐξορύσσονται. Ὑπῆρξεν ἀληθῆς μάρτυρος θάνατος ὁ τοῦ Λίμπονα κατὰ τὴν προπαραμονὴν ἐκείνην τῶν Χριστουγέννων, καθ' ἣν ἡμέραν ἡ ἐκκλησία ἐορτάζει τὴν μνήμην τῶν ἐν Κρήτῃ δέκα μαρτύρων.

Ὁ φόνος τοῦ Λίμπονα, ἄγοντος περίπου τὸ ἐξηκοστὸν πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας, κατέβληψεν οὐ μόνον τοὺς οἰκείους αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν ἅπασαν. Καὶ αὐτὸς ὁ Ὀθωμανὸς διοικητῆς κατελήφθη ὑπ' ὀργῆς ἐπὶ τῷ ἀπανθρώπῳ θανάτῳ τοῦ φιλοπάτριδος πολίτου. Καὶ ἡ μὲν τιμωρία τῶν ἐνόχων δὲν ἦτο εὐχερῆς, καθότι οἱ Τούρκοι τῆς πόλεως εἶχον ἐπιπέσει κατὰ τοῦ Λίμπονα συσσωματωμένοι, τοῦ ὅπερ καθίστανε τὸν ἔλεγχον δυσκολώτερον καὶ τὴν ποινὴν ἐπικινδυνότεραν διὰ τὸν τολμηρὸν τιμωρόν. Ἄλλ' οἱ Ἀθηναῖοι, ὧν τὸ φρόνημα εἶχε μεγάλως ὑψώσει ἡ παρρησία καὶ ἐπιμονὴ τοῦ Λίμπονα ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων τῆς πόλεως καὶ ἡ προστασία ἧς ἐτύγχανον χάριν αὐτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει, οὐδαμῶς ἠνείχοντο νὰ μείνῃ ἀτιμώρητος ὁ μαρτυρικὸς θάνατος τοῦ ἀγαθοῦ αὐτῶν καὶ θαρραλέου κηδεμόνος. Θλιβερά, ἀλλὰ γενναῖα καὶ ἀποτελεσματικὴ ὑπῆρξεν ἡ ἀπόφασις ἣν ἔλαβον οἱ γέροντες καὶ προεστώτες τῆς πόλεως, προεξάρχοντος αὐτοῦ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ φονευθέντος. Παραλαβόντες τὰς σάρκας καὶ τὰ ὀστά τοῦ Λίμπονα, ἔπλευσαν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ παρέστησαν πρὸ τοῦ ἀρχιεποῦ. Ποιεῖται ἦσαν ἐνώπιον τοῦ κισλάρ-ἀγά αἱ κραυγαὶ τῶν Ἀθηναίων πρεσβευτῶν ἐπιδεικνυόντων τὰ ἐσπαραγμένα λείψανα τοῦ μάρτυρος. Ὁ στιχουργὸς παρέστησε τοὺς νεκροφόρους πρέσβεις λέγοντας εἰς τὸν κισλάρ-ἀγάν·

Ἄδικο ἄπάνω 'ς ὄδικο, αὐθέντη μας, ἐγείνη
καὶ ἤλλαμε πρὸς τοῦ λόγου σου νὰ κάμῃς δικαιοσύνη
ἐσὺ, αὐθέντη καὶ κριτὰ, κεφάλι δοξασμένο,
στοχάσου τὸ κεφάλι του πῶς τῶχον σκορπισμένο,
στοχάσ' ἐκεῖνον ποῦστειλες μαζί με τὸν τζαούση,
στοχάσου με τὰ μάτια σου καλὰ νὰ τον ἰδοῦσι
στοχάσου καὶ τὰ κόκκαλα ὅπουεν τσακισμένα,
ἰδὲς καὶ τὰ κορμάτια του 'ς τὰ αἵματα βαμμένα!

Ἡ τιμωρία τῶν φονέων δὲν ἐβράδυνεν. Ὁ ἀρχιεποῦς συγκινηθεὶς διέταξε νὰ καταδιώξωσιν αὐτοὺς ἀμειλικτῶς καὶ νὰ φέρωσιν αὐτοὺς δεσμίους εἰς Κωνσταντινούπολιν. Καὶ τινες μὲν αὐτῶν ἐφυλακίσθησαν, τινὲς δ' ἐξωρίσθησαν καὶ ἄλλοι ἔτυχον σκληροῦ θανάτου.

Ἡ πόλις δὲν ἐλησμόνησε τὸν ὑπὲρ τῶν προνομίων αὐτῆς μαρτυρήσαντα. Ἡ δὲ εἰδησις τοῦ θανάτου αὐτοῦ συνεκίνησεν οὐχ ἥττον τοῦ ἄστεος τοὺς ἐν Βενετίᾳ Ἀθηναίους καὶ τὴν λοι-

πὴν αὐτόθι παροικίαν, ἣτις, γνωρίσασα πρὸ ἐτῶν τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ ζῶντος, ἐθρήνησεν αὐτὸν πικρότατα νεκρόν. Ὁ εφημέριος τῆς αὐτόθι ἐλληνικῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Γεωργίου Ἀντωνίου Μπουμπούλης ὁ Κρῆς ἐξέδωκεν ὀλίγα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λίμπονα ἔτη, τῷ 1681, τὸν θρήνον τῆς περιφθόμου πόλεως Ἀθῆνης διὰ τὸν ἐπώδυνον καὶ πολυκλάυτον θάνατον τοῦ παμφιλτάτου καὶ πιστοτάτου αὐτῆς πολίτου καὶ εὐπατρίδου Μιχαὴλ Λίμπονα τοῦ ἀειμνήστου, ἀδίκως καὶ ἀπηνῶς ὑπὲρ αὐτῆς φονευθέντος. Ἐν τῷ στιχουργήματι τοῦ Κρητὸς ἱερέως, ἀφιερῶθέντι εἰς τὸν ἐν Βενετίᾳ ἔγκριτον Ἀθηναῖον καὶ φίλον τοῦ Λίμπονα Μιχαὴλ τὸν Περούλην, παριστάνεται αὐτῇ ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων θρηνοῦσα τὸν προσφιλεῖ αὐτῆς υἱὸν διὰ στίχων, οἵτινες πολλάκις ἐνέχουσι πάθος, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀληθῆς ποιητικὸν κάλλος.

Καὶ ἡ Βασιλικὴ καὶ ὁ Λίμπονας ἀφιέρωσαν τὴν καρδίαν αὐτῶν εἰς τὴν γεννέτειραν πόλιν καὶ ἐθυσίασαν ὑπὲρ τῆς εὐημερίας αὐτῆς τὸ σῶμα, ἡ μὲν ὑπὸ τὰς θωπείας ἰσχυροῦ τῶν Ὀθωμανῶν μονάρχου, ὁ δὲ ὑπὸ τὰς μαχαίρας ἀπίστων δολοφόνων. Ἐν μέσῳ δὲ τόσων ἄλλων ὀνομάτων, δικαίως θὰ καθέξωσι θέσιν ὀφειλομένην εἰς τὴν φιλοπατρίαν αὐτῶν οἱ δύο λησμονηθέντες.

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ

ΣΑΙΞΠΗΡ

Βίος καὶ ἔργα αὐτοῦ.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.)

Ζωηρότατα περιγράφει ὡσαύτως ὁ ποιητῆς τὸν χαρακτήρα τοῦ ὑπερφάνου, ὑψηλόφρονος καὶ ἀκάμπτου πολεμιστοῦ Κοριολανοῦ, ὅστις ἔχων συναίσθησιν τῆς ἀξίας καὶ τῶν πράξεων, ἀπαξιοῖ νὰ περιποιηθῇ τὸν λαὸν ἵνα γείνη ὑπατος.

«Τὸ φρόνημά του, λέγει ὁ Μενήμιος, εἶνε παραπολύ ὑψηλὸν διὰ τὸν κόσμον τοῦτον. Οὔτε τὸν Ποσειδῶνα ἤθελε κολακεύσει διὰ τὴν τρίαινάν του, οὔτε τὸν Δία διὰ τοὺς κεραυνούς του. Ἐχει τὴν καρδίαν ἐπὶ τῶν χειλέων, ὅτι διανοεῖται, τὸ λέγει ἡ γλῶσσά του· ὅταν δὲ ὀργισθῇ, λησμονεῖ ὅτι ὑπάρχει καὶ θάνατος. Οὐδόλως ἐννοεῖ νὰ κολακεύσῃ τὸν λαὸν καὶ τοὺς δεσπάρχους.

«Ἄς μετέλθωσι, λέγει, κατ' ἐμοῦ πᾶσαν δυνατὴν βίαν· ἄς με ἀπειλήσωσι ὅτι θὰ με φονεύσωσιν ἐπὶ τροχοῦ ἀμάξης, ἢ ὅτι θὰ με σύρωσι πόδες ἀγρίων ἵππων, ἄς ἐπισωρεύσωσι δέκα λόφους ἐπὶ τῆς Ταρπητίας, ἵνα τὸ ἀπ' αὐτῆς ὕψος